

Florian Śmieja –
doktor honoris causa
Uniwersytetu
Wrocławskiego.

Uroczystość wręczenia doktoratu honoris causa na Uniwersytecie Wrocławskim, 1915 r., od prawej: rektor Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Marek Bojarski, prof. Florian Śmieja i prof. Beata Baczyńska..

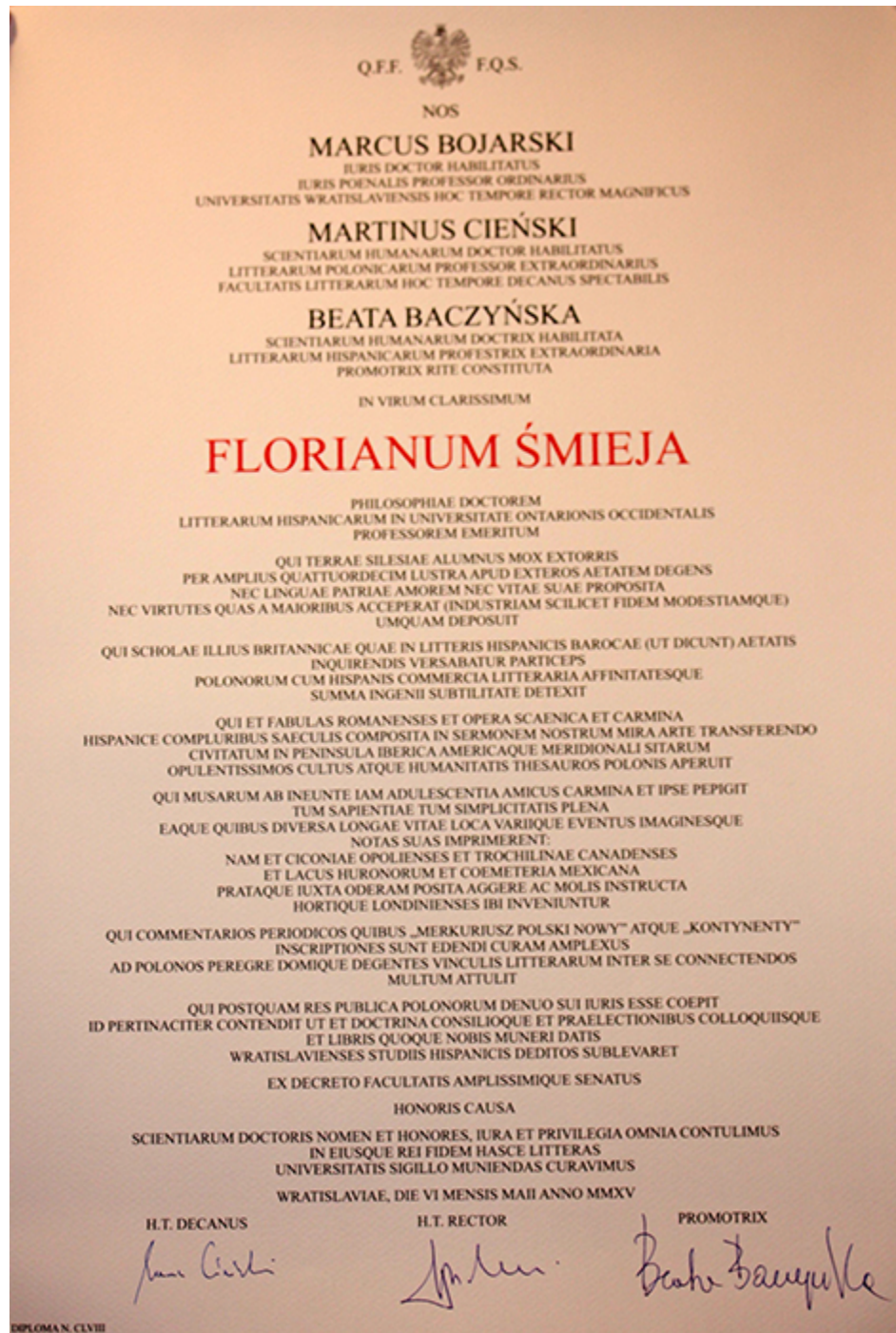
Beata Baczyńska (*Wrocław*)

Profesor Florian Śmieja urodził się 22 sierpnia 1925 roku w Kończycach na Górnym Śląsku. Jego rodzice, wywodzący się z Dobrzecza Wielkiego i Starych Siołkowic, po plebiscycie 1921 roku postanowili opuścić rodzinną Opolszczyznę i zamieszkać w granicach Polski. Florian Śmieja naukę rozpoczętą w rodzinnych Kończycach kontynuował w Tarnowskich Górach w Gimnazjum im. księcia Jana Opolskiego. Do wybuchu wojny zdążył ukończyć dwie klasy. W 1940 roku został wywieziony na roboty przymusowe do Meklemburgii. Pod koniec wojny znalazł się w

Belgii, gdzie – po wkroczeniu wojsk alianckich – zaciągnął się ochotniczo do polskiego wojska.

Po wojnie uzupełnił wykształcenie w polskim gimnazjum i liceum dla zdemobilizowanych żołnierzy w Szkocji. Po uzyskaniu matury w 1947 roku znalazł się w Irlandii, gdzie w University College w Cork studiował filologię angielską i hiszpańską, uzyskując w 1950 roku dyplom *Bachelor of Arts*. Wówczas zaproponował mu asystenturę prof. Jerzy Pietrkiewicz, który w 1950 roku objął katedrę literatury polskiej w School of Slavonic and East European Studies w Londynie. Florian Śmieja kontynuował równoległe studia magisterskie w londyńskim King's College, uzyskując w 1955 roku tytuł magistra filologii hiszpańskiej, a siedem lat później, w 1962 roku, stopień doktora, po złożeniu rozprawy pt. *Antonio de Ledesma and the Rise of the Religious Concept*, którą napisał pod kierunkiem Alexandra A. Parkera. W latach 1958-1963 Florian Śmieja był wykładowcą języka hiszpańskiego w London School of Economics, po uzyskaniu doktoratu objął stanowisko wykładowcy literatury hiszpańskiej na Uniwersytecie w Nottingham (1963-1969). W 1969 roku przeniósł się wraz rodziną do Kanady, gdzie w 1970 roku objął katedrę literatury hiszpańskiej w University of Western Ontario w kanadyjskim London. Do przejścia na emeryturę (1991) kierował sekcją hiszpańską Department of Modern Languages and Literatures na tym kanadyjskim uniwersytecie. Mieszka w Mississauga z żoną Zofią z Poniatowskich, w Kanadzie żyją i

pracują ich dzieci – Anna, Barbara, Marek i Juliusz.

Dyplom

Na początku lat 90. prof. Florian Śmieja, z inicjatywy prof. dr.

hab. Piotra Sawickiego, nawiązał stałą współpracę z Uniwersytetem Wrocławskim, wspierając wiedzą i doświadczeniem młody zespół Zakładu Iberystyki w Instytucie Filologii Romańskiej. Od roku akademickiego 1991/92 do 1996/97 gościł we Wrocławiu co roku, prowadząc w semestrze letnim wykłady i seminaria z literatury hiszpańskiej i latynoamerykańskiej w Instytucie Filologii Romańskiej oraz zajęcia z literatury emigracyjnej w Instytucie Filologii Polskiej.

Profesor Florian Śmieja jako hispanista jest przedstawicielem angielskiej szkoły studiów hispanistycznych, która na przełomie lat 50. i 60. ubiegłego wieku była w szczytowym punkcie rozwoju. Jest uczniem Alexandra A. Parkera oraz Edwarda M. Wilsona, których prace zapoczątkowały nową epokę w studiach nad literaturą i kulturą hiszpańskiego baroku. Profesor Florian Śmieja wpisał się w reprezentowany przez nich nurt badań nad hiszpańskim konceptyzmem oraz dramaturgią hiszpańskiego Złotego Wieku. Współpracował z hiszpańskimi wydawnictwami jako edytor tekstów dawnej literatury hiszpańskiej, opracował m.in. wydanie dramatu Cervantesa *El rufián dichoso* (Zaragoza, Clásicos Ebro, 1977) oraz sztuki hagiograficznej Agustina Moreto *El lego del Carmen* (Salamanca, Anaya, 1970).

Charakterystyczny rys jego badań stanowi podejmowanie wątków komparatystycznych. Wskazywanie na filiacje polskie w literaturze hiszpańskiej traktował jako swoją misję, wyniki badań

publikując w czasopismach hispanistycznych i filologicznym o zasięgu światowym: „Bulletin of Hispanic Studies”, „The Modern Language Review”, „Hispanic Review”, „Romance Notes”, „Revista Canadiense de Estudios Hispánicos”, „Revista de Literatura”, „Kwartalnik Neofilologiczny”, „Archivo Hispalense”. Śledził ślady najwcześniejszych tłumaczeń i adaptacji hiszpańskiej literatury na język polski oraz polskich tematów w hiszpańskiej literaturze, w tym polskich świętych, którzy stali się bohaterami hiszpańskich dramatów w wieku XVII. W madryckiej Bibliotece Narodowej odnalazł rękopis sztuki o św. Kazimierzu, przypisywany Agustinowi Moreto, i opublikował – *Antes morir que pecar* (London, University of Western Ontario, 1992). Dokumentował także recepcję hiszpańskich dramatów w Polsce, docierając do tekstów uznawanych za zaginione, np. do pierwszego polskiego przekładu *Życia snem* Calderóna, którego premiera odbyła się we Lwowie w 1826 roku. Podawał do wiadomości przekłady polskich relacji i pamiętników z podróży, w których opisywano Hiszpanię lub spotkania z Hiszpanami, m.in. anonimowy diariusz z podróży do Hiszpanii w 1595, dziennik podróży Stefana Paca, który towarzyszył królewiczowi Władysławowi Wazie w podróży po Europie w latach 1624-1625.

Prof. Florian Śmieja, Uniwersytet Wrocławski, 2015 r.

Pracę naukową i dydaktyczną Profesor Śmieja łączył z działalnością na rzecz upowszechniania literatury hiszpańskiej w polskiej - krajowej i emigracyjnej - prasie literackiej. Współpracował m.in. z londyńskimi „Wiadomościami” i „Życiem Akademickim”, paryską „Kulturą”, kanadyjskim „Związkowcem”, po 1956 roku nawiązał kontakt z polskimi czasopismami - od lat 60. publikował m.in. na łamach „Więzi”, „Tygodnika Powszechnego”, w latach 90. współpracował z czasopismem

„Śląsk”, wrocławską „Odrą”. Jest autorem licznych przekładów literatury hiszpańskiej i hispanoamerykańskiej – wierszy, dramatów, opowiadań, powieści. W okresie współpracy z Uniwersytetem Wrocławskim ukazały się m.in. wydania dwujęzyczne *Abencerrag. Historia Abindárraeza i pięknej Haryfy* (Wrocław, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1995), anonimowej noweli hiszpańskiej z XVI wieku, pełne wydanie miniatur poetyckich prozą Juana Ramóna Jiménez *Srebroń i ja* (Wrocław, Wydawnictwo Waław Bagiński, 1997), meksykańską powieść pt. *Zadumana* Juana Goytortúy, *Legendy i listy literackie* hiszpańskiego romantyka, Gustavo Adolfo Bécquera (Wrocław, Wydawnictwo Waław Bagiński, 2000). W 1988 roku nakładem Polskiego Funduszu Wydawniczego w Kanadzie ukazał się w jego tłumaczeniu z języka hiszpańskiego zbiór *Poezji arabsko-andaluzyjskich*, którego drugie wydanie ukazało się pięć lat później nakładem katowickiego Centrum Kultury (1993). Wcześniej, od lat 70. Profesor Śmieja współpracował z Wydawnictwem Literackim, które wydało w jego przekładzie powieść *Gniew* Mariano Azueli (1973) oraz *Czas milczenia* Luisa Martína-Santosa (1978).

Florian Śmieja był współzałożycielem i redaktorem londyńskich pism literackich – „Merkuriusza Polskiego” i „Kontynentów”, które odegrały bardzo ważną rolę w panoramie literatury emigracyjnej na przełomie lat 50. i 60., stawiając na łączność ze środowiskiem twórców w kraju. Działalność edytorska, literacka

i publicystyczna to bardzo ważna sfera działalności Profesora Floriana Śmiei. Już w 1953 roku zadebiutował tomikiem wierszy *Czuwanie u drzwi*, wydanym w Londynie, w 1964 nakładem Oficyny Poetów i Malarzy również w Londynie ukazał się kolejny - *Powikłane ścieżki*. Rok później jego wiersze znalazły się w antologii przygotowanej przez Adama Czerniawskiego, która ukazała się w Londynie - *Ryby na piasku* (1965). W 1982 roku Wydawnictwo Literackie w Krakowie opublikowało wybór jego wierszy. Kolejne tomy ukazywały się w Kanadzie - *Kopa wierszy* (1981), *Jeszcze wiersze* (1984), *Przezorność czasu* (1992), *Ziemie utracone* (1994). W 1994 roku ukazał się we Wrocławiu - *Mały wybór wierszy*, w 1998 w Katowicach - *Wiersze wybrane*, równoległe - nakładem Silcan House w Mississauga - ukazywały się kolejne tomiki m.in. *Wśród swoich* (1998), *Niepamiętanie* (1999), *Bezrok* (2001). W 1989 roku ukazał się jego wybór wierszy w przekładzie na język angielski opatrzony znaczącym tytułem-deklaracją poety, polskiego emigranta zamieszkałego w Kanadzie: *Not a Tourist* (London, Third Eye Publications). Wcześniej, w 1984 roku, razem z Wacławem Iwaniukiem opracował dwujęzyczną antologię *Seven Polish Canadian Poets*, która ukazała się nakładem Polskiego Funduszu Wydawniczego w Kanadzie. Znaleźli się w niej m.in. Andrzej Busza, Bogdan Czaykowski, Janusz Ihnatowicz, z którymi Florian Śmieja współpracował na łamach „Merkurjusza Polskiego” i „Kontynentów”. W 1990 roku wydał książkę zawierającą rozmowy z Tymonem Terleckim, Jerzym Pietrkiewiczem,

Januszem Ihnatowiczem, Stanisławem Barańczakiem, Krzysztofem Lisowskim, Julią Hartwig i Arturem Międzyrzeckim oraz Wacławem Iwaniukiem (*Siedem rozmów o poezji*, Toronto, Polski Fundusz Wydawniczy w Kanadzie). Sama lista interlokutorów pokazuje zamysł łączenia doświadczeń krajowych i emigracyjnych twórców. Taki bowiem charakter miała od końca lat 50-tych działalność literacka, krytyczna i publicystyczna Floriana Śmiei.

Profesor Florian Śmieja w 2015 roku otrzymał Krzyż Komandorski Orderu Izabeli Katolickiej od króla Hiszpanii Filipa VI.

Profesor Florian Śmieja nieustrudzenie dokumentuje działalność literacką polskich emigrantów oraz pamięć o ważnych postaciach polskiej diaspory powojennej w Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Kanadzie, Stanach Zjednoczonych, Ameryki Łacińskiej. Własne archiwum literackie przekazał Uniwersytetowi Rzeszowskiemu. Twórczości literackiej i hispanistycznej Profesora Śmiei

poświęcono kilka konferencji naukowych i książek. W 2011 roku Profesor został odznaczony srebrnym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W dniu 29 października 2014 roku Senat Uniwersytetu Wrocławskiego podjął uchwałę w sprawie nadania tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Wrocławskiego Profesorowi Florianowi Śmiei.

*Tekst ukazał się w czasopiśmie „Estudios Hispánicos”, 23
(2016).*

Rozmowa z prof. Florianem Śmieją na temat literatury hiszpańskojęzycznej:

<https://www.cultureave.com/wywiad-z-prof-florianem-smieja/>